

DAVID COPPERFIELD

(David Copperfield)

Toneelstuk in twee bedrijven

door

MATTHEW FRANCIS

naar de gelijknamige roman van Charles Dickens

vertaling

Koen Wassenaar

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.
(Grimas Theatergrime verkoop)
Tel: 072 - 5 11 24 07
E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl
Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **DAVID COPPERFIELD - DAVID COPPERFIELD** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **MATTHEW FRANCIS** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

Copyright: © Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (youtube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **20** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten,
Te Boelaerlei 107 - 2140 Bght ANTWERPEN Telefoon (03)3.66.44.00.
Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

PERSONEN:

David Copperfield
Jonge David
Mama
Peggotty
Meneer Chillip
Barkis
Meneer Murdstone
Quinion
Passnidge
Meneer Peggotty
Ham Peggotty, zijn neef
Kleine Emily, zijn nicht
Meneer Mell
Meneer Creakle
Tungay
Thomas Traddles
James Steerforth
Meneer Micawber
Mevrouw Micawber
Gerechtsdienaar
Tante Betsey Trotwood
Meneer Dick
Janet
Meneer Wickfield
Uriah Heep
Dora Spenlow
Mevrouw Steerforth
Rosa Dartle
Bedienden, kelners, zeelieden, enzovoort

Het stuk speelt zich af tussen 1820 en 1840 op diverse locaties, zowel binnen als buiten.

EERSTE BEDRIJF

Scène Een

De Lange En Sombere Nacht

Een klein eenzaam kind in een lichtkring van gedempt licht.

Jonge David: *(roept)* Mama! Mama! – Peggotty! Waar zijn jullie? *(we zien de jongen op oudere leeftijd aan een bureau papieren doornemen. Hij is verward, geïrriteerd. In de verte horen we een onweersbui, die steeds dichterbij komt)*

David: Het lege gevoel van iets verloren zijn of het verlangen naar iets heeft altijd al een plaats in mijn hart gehad... Ik voelde de leegte die ik niet kan afschudden... Er was altijd het verlangen naar iets... altijd, altijd. *(het geluid van het onweer wordt harder. Uit de sombere schemering klinken stemmen. De andere leden van het gezelschap zijn maar net zichtbaar)*

Gezelschap: *(afwisselend)* David?/ David, meneer?/ Meester Copperfield?/ Nee, nee, ik noem je Groenemans.../ Ik noem je Trotwood Copperfield/ Het is Brooks uit Sheffield/ Davy, Davy, mijn lief.../ Davey, meester Davey! Meester Murdstone.../ Kruimeldief!.../ Een regelrechte landloper... *(David verzet zich tegen het lawaai van het onweer)*

David: *(staat op)* ... Een onheilspellende chaos... Ik werd erdoor aangegrepen – verward – al mijn gedachten en herinneringen liepen door elkaar heen... Ik had geen besef meer van tijd en ruimte... alleen een grote duisternis... angsten, echt en ingebeeld... Ik kon niets zien – alleen mijn eigen afgetobde gezicht dat naar mij keek vanuit de grote zwarte leegte... *(een plotselinge verandering. Helder licht. Zonneschijn. Vogels zingen. De sfeer van zandstranden en bomen)*

Scène Twee

Ik Ben Geboren

(Blunderstone)

Jonge David: *(opgelucht en blij)* Ik ben geboren! *(gejuich en applaus. Het gezelschap valt uit elkaar en ze gaan elk hun weegs. Jonge David hangt aan de rokken van zijn moeder. Ze is hoogzwanger. Meneer Chillip, de dokter, drementelt rond. Betsey Trotwood spreekt mama aan)*

Tante Betsey: Mevrouw Copperfield, ik denk...

Mama: *(zwakjes)* Ja.

Tante Betsey: *(lichte buiging)* Juffrouw Trotwood. U heeft vast wel eens

van haar gehoord?

Mama: (*weinig enthousiast*) We hebben ooit eens kennisgemaakt. O, jee...

Tante Betsey: Je ziet haar voor je.

Mama: O, jee. Ik bedoel... O, nee. Mijn god. (*tranen*)

Tante Betsey: Och, tut, tut, tut. Niet doen. Kom op!

David: (*tegen het publiek*) Betsey Trotwood was de voornaamste magnaat in onze familie, en was getrouwd geweest met een jongere echtgenoot. Hij had geprobeerd om van haar af te komen en was daarna met zijn geld naar India vertrokken, waar hij – volgens een wilde legende binnen onze familie – ooit werd gezien op de rug van een olifant in het gezelschap van een gorilla.

Tante Betsey: (*ongeduldig*) Geisha!

Jonge David: Tante Betsey Trotwood.

Tante Betsey: (*tegen mama*) Doe je kapje eens af, mijn kind, en laat me eens naar je kijken. (*mama doet als gezegd en haar mooie golvende haar valt om haar hoofd heen*) Lieve hemel! Je bent zelf nog maar een kind.

Mama: Dat is zeker. Het valt niet mee. Ik ben een kinderlijke weduwe. Ja. En, als ik het overleef, zal ik een kinderlijke moeder zijn...

David: Ik werd geboren na het overlijden van mijn vader. Heel vreemd dat mijn vader mij nooit heeft gezien.

Jonge David: Hij ligt onder een witte grafsteen. Zou hij daar eenzaam zijn?

Tante Betsey: (*afgebeten*) Stil!

Mama: Meneer Copperfield is dood, en als u ook maar één kwaad woord over hem spreekt...

Tante Betsey: (*negeert haar*) En wanneer denk je dat het...?

Mama: Ik loop helemaal te trillen. Ik overleef het niet, dat weet ik zeker.

Tante Betsey: Nee, nee, nee, neem een kopje thee.

Mama: Knap ik daar van op?

Tante Betsey: Natuurlijk!

Mama: Peggotty! (*Peggotty komt onmiddellijk*)

Tante Betsey: (*tegen Peggotty*) Het is nauwelijks te geloven dat een christelijk mens de naam Peggotty heeft gekregen.

Peggotty: Ik...

Tante Betsey: Thee. Geen getreuzel. (*Peggotty gaat er als de wind vandoor*) Nou, mijn kind, vanaf het moment dat dit meisje wordt geboren...

Mama: Misschien wel een jongen.

Tante Betsey: Ik heb zo'n voorgevoel dat het een meisje wordt, dus spreek me niet tegen. Vanaf het moment dat dit meisje geboren wordt,

zal ik haar vriendin zijn. Ik vraag je dan ook om haar Betsey Trotwood Copperfield te noemen. Met deze Betsey Trotwood mogen geen fouten worden gemaakt in haar leven. Niemand mag spelen met haar liefde en gevoelens... *(op dit moment geeft mama een harde schreeuw en begint aan een luidruchtige bevalling. Chillip en Peggotty komen bij haar staan. Een hoop lawaai en onrust. Tante Betsey zet een paar oorwarmers op en heeft een verwrongen gezicht vanwege het lawaai. Onder mama's rokken vandaan trekt dokter Chillip de Jonge David tevoorschijn die is gehuld in een enorme deken en een muts. Tante Betsey doet haar oorkleppen af)* Hoe is het met haar?

Chillip: Zo goed als we kunnen verwachten van een jonge moeder onder zulke treurige huiselijke omstandigheden.

Tante Betsey: En zij? Hoe is het met haar?

Chillip: Ik ben bang dat ik...

Tante Betsey: De baby! Hoe is het met haar?

Chillip: Mevrouw, ik dacht dat u het al wist. Het is een jongetje. *(een vreselijk moment. Tante Betsey pakt haar bonnet en alsof het een slinger is, haalt ze ermee uit naar het hoofd van meneer Chillip. Ze zoekt haar tassen bij elkaar en vertrekt. Ze kijken haar na)*

Jonge David: Net als een fee.

David: Een boze fee.

Derde Scène Jeugd En Krokodillen

Orgelmuziek, lichtvoetig kinderwijsje. Mama en Peggotty doen het huishouden. Mama is er niet erg goed in.

Mama: Waar zit je, Davy?

David: De goede oude tijd. Zo kostbaar... waar zijn ze gebleven – de eerste dingen die ik mij herinner?

Jonge David: Kippen. Grote kippen...

David: Die rondliepen op een dreigende, agressieve manier...

Jonge David: Ganzen. Ze komen achter mij aan. Ik droom ervan...

David: Zoals een mens dat tussen de wilde beesten leeft van leeuwen droomt...

Jonge David: En krokodillen...

Peggotty: Daar heb ik nog nooit van gehoord.

Jonge David: Ze worden erg groot, soms wel drie meter, en ze drijven op het modderwater bij de oevers van de rivier, en ze verdwijnen ook wel eens onder water en je moet niet op ze gaan staan.

Peggotty: En moet je ze schillen?

Jonge David: Wat?

Peggotty: Die krokantillen – en zijn ze gebakken of gekookt het lekkerste?

Jonge David: Peggotty...

Peggotty: Net als pompoen, neem ik aan...

Jonge David: Peggotty... (*mama begint te zingen*)

Mama: Jong meisje ging naar de appelgaard

Plukte er appels voor in haar mand

Ze was mooi als de lente en zestien jaar

Met wie zal ik lopen aan zijne hand

Jonge David: (*gaat naar haar toe*) Mama is mooi.

David: Niemand weet beter dan ik dat zij er graag mooi uitziet en er trots op is dat zij zo knap is... (*tijdens het volgende couplet danst zij met de Jonge David. Barkis komt op en kijkt toe. Zijn aandacht gaat vooral uit naar Peggotty*)

Mama: (*zingt*)

Tom vroeg om een appel, en Jim vroeg er twee

John gaf haar een stuiver voor acht

Maar het is knappe Davy waar ik voor koos

Aan zijne hand ging ik mee

Hij gaf mij een sneeuw witte roos

Hij is de man waar mijn hart naar smacht

Barkis: (*knikt naar Peggotty*) Barkis wil wel... (*Barkis gaat af. Jonge David kijkt hem na*)

Jonge David: Peggotty – ben jij ooit getrouwd geweest?

Peggotty: Tjonge. Meester Davy... Wat doet je zomaar aan trouwen denken!

Jonge David: Maar ben je ooit getrouwd geweest, Peggotty? Je was toch een erg aantrekkelijke vrouw?

David: (*tegen het publiek*) Op een hele andere manier dan mijn moeder, maar van een andere klasse van schoonheid – vond ik haar het ideale voorbeeld.

Peggotty: Ik aantrekkelijk, Davy! Kijk toch eens goed! Maar waarom denk je plotseling aan trouwen?

Jonge David: Ik weet het niet. Je mag maar met een iemand per keer trouwen, toch, Peggotty?

Peggotty: Dat heb je heel goed!

Jonge David: Maar als je met iemand trouwt en die gaat dood, dan mag je toch weer met iemand anders trouwen, Peggotty?

Peggotty: Dat mag, ja, als je dat wilt. Dat is net hoe je erover denkt.

Jonge David: Maar hoe denk jij erover, Peggotty?

Peggotty: (*dit brengt haar in verlegenheid*) Mijn mening is... dat ik zelf

nooit getrouwd ben geweest, meester Davy, en dat ik ook niet verwacht dat dat ooit zal gebeuren. Dat is het enige wat ik er vanaf weet... Maar die krokantillen...

Vierde Scène
Meneer Murdstone

Mama is aan het wandelen met een groepje van drie heren: Meneer Murdstone, Passnidge en Quinion, een donkere man met een zware stem. Ze loopt vooruit op de anderen met Murdstone.

Mama: Davy!

Jonge David: Het zijn monsters, en ze leggen eieren in het zand...

Mama: Davy...

Jonge David: En als je wilt vluchten, moet je steeds maar rondjes draaien want dan worden ze bang en houden ze zich stokstijf.. Mama: Dit is een vriend van me...

Jonge David: En als je aan een stok een punt slijpt, dan kan je die in hun keel steken.

Mama: Meneer Murdstone.

Meneer Murdstone: Dag, Davy.

Jonge David: En dan gaan ze dood.

Mama: *(geeft hem een knuffel)* Davy!

Meneer Murdstone: Hij is een zeer bevoorrechte knaap.

Jonge David: Wat betekent dat?

Murdstone: *(buigt zich om Jonge David een aai over zijn bol te geven, legt zijn arm om mama heen)* Dat ze dat bij jou doet.

Jonge David: *(duwt hem weg bij mama)* Vandaag niet, dank u wel.

Mama: Davy!

Meneer Murdstone: Ik begrijp zijn toewijding.

Mama: *(lacht)* Doe niet zo brutaal.

Meneer Murdstone: Jij brengt dat in mensen boven.

Mama: Bedankt dat je me thuisgebracht hebt. Het is voor jou helemaal de verkeerde kant op.

Meneer Murdstone: Kom op, jongen, worden we de beste vrienden ter wereld! Geef me een hand.

Jonge David: *(geeft hem de verkeerde hand)* Tot ziens!

Mama: *(lacht)* Je geeft de verkeerde hand, Davy!

Jonge David: *(houdt vol)* Prettige avond.

Mama: Davy, geef die meneer je rechterhand.

Meneer Murdstone: *(geeft Davy zijn linkerhand)* Dat maakt niet uit, hij is een beste knul. *(tegen mama, kust haar hand)* Tot ziens. *(ze keert zich*

om en gaat met Peggotty naar een ander deel van het toneel. Meneer Murdstone keert zich om naar zijn vrienden. David kijkt naar ze)

Quinion: Betoverend.

Passnidge: Een knap weduwtje.

Meneer Murdstone: Een beetje voorzichtig graag. We hebben publiek.

Quinion: Wie?

Meneer Murdstone: *(staart naar David)* Dat is Brooks van Sheffield.

Passnidge: En wat is de mening van Brooks van Sheffield met betrekking tot de voorgestelde zaken?

Meneer Murdstone: Ik geloof niet dat Brooks er op het moment veel van begrijpt, maar hij is in het algemeen geen voorstander. *(er wordt gelachen. Ze keren zich om en gaan. We horen paarden stapvoets weglopen. Jonge David keert zich om en treft Mama en Peggotty aan in een hooglopende discussie)*

Mama: Goeie god! Ik word gek van jou! Is er ooit wel eens een arme vrouw zo slecht behandeld door haar bedienden als ik! Waar haal je het hart vandaan om zulke bittere dingen tegen me te zeggen waardoor ik mij alleen maar ellendig ga voelen, terwijl je maar al te goed weet dat ik, behalve hier, nergens een vriendin heb om mijn hart bij te luchten!

Jonge David: Mama!

Peggotty: Reden te meer om te zeggen dat u er niet aan moet beginnen! Nu niet en nooit niet! Voor geen goud!

Mama: Laat ik je vertellen dat - op de gebruikelijke hoffelijkheden na - er niets gebeurd is! Jij hebt het over aanbidding. Wat moet ik eraan doen dan? Wil je dat ik mijn hoofd kaalscheer of mezelf vermink met littekens en brandwonden of zoiets? Volgens mij wel, Peggotty. Volgens mij zou je het nog leuk vinden ook!

Peggotty: Nee, nee, nee!

Jonge David: Schei uit! Schei uit!

Mama: En wordt er gesuggereerd dat ik mijn kleine Davy, mijn liefste schat, te weinig liefde geef, het liefste ventje dat je ooit hebt gezien.

Peggotty: Dat heeft nooit iemand gesuggereerd.

Mama: Jawel, Peggotty, jij! *(tegen Jonge David)* Ben ik een stoute mama, Davy? Ben ik een nare, gemene mama die nooit aan jou denkt?

Jonge David: Nee!

Mama: Zeg het maar – zeg maar ja, lief kind van me, en dan zal Peggotty je heel lief vinden, en Peggotty kan veel beter van je houden dan ik, Davy. Ik houd helemaal niet van je, toch? *(iedereen is nu in tranen en ze praten door elkaar heen)*

Jonge David: Jawel, jawel, dat doe je wel!

Peggotty: En hij weet dat het zo is, mevrouw.
Mama: Hebben ze ooit iemand zo behandeld...
Jonge David: Peggotty, hoe durf je! Je bent een beest, een beest!
Mama: Dat mag je niet zeggen, Davy! Je noemt Peggotty geen beest...
Peggotty: Maar dat ben ik wel! Ik ben een beest dat ik mijn meesteres
aan het huilen maak. Een beest!
Jonge David: Nee, je bent mijn Peggotty.
Mama: Wat moet er van mij terechtkomen. Wat moet er van ons
terechtkomen... *(en ze vallen elkaar snikkend in de armen)*

Scène Vijf
Yarmouth

*Er klinkt een viool. Misschien een zeemansliedje. Het geluid van
meeuwen en het ruisen van de wind.*

David: Twee maanden later stelde Peggotty een uitstapje naar Yarmouth
voor om haar broer op te zoeken... *(meneer Peggotty, Emily en Ham
komen op)*
Meneer Peggotty: Meneer Peggotty.
David: En haar neefje...
Ham: Ham...
Emily: En haar nichtje - Kleine Emily.
David: Alleen wij tweeën. Ik was minder verbaasd dan ik had verwacht,
toen mijn moeder het onmiddellijk met het plan eens was.
Jonge David: Yarmouth!
Peggotty: Hoe lijkt je dat?
Jonge David: Plat.
Peggotty: Dat is het ook. *(tijdens het volgende wordt er een boothuis
neergelaten of het toneel opgereden. Het is leuk, schoon en ingenieus
gemaakt. Meneer Peggotty, Ham en Emily gaan erin zitten)*
Jonge David: En er is geen punt waar de zee begint?
Peggotty: *(streng)* We moeten de dingen nemen zoals ze zijn. Ik ben er
trots op dat ik uit Yarmouth kom.
Ham: Da's ons huis daar, mees'er Davy.
Jonge David: *(na een tel)* Nee toch? Dat ding wat op een schip lijkt?
Ham: Da' is 'm, mees'er Davy.
Jonge David: Maar dat is een boot.
Ham: En heef' vijf'ig jaar op zee gevaren. Maar nu lig' ie op he' lan' zoda'
wij erin kunnen wonen.
Jonge David: *(vol ontzag)* Een echte boot...
David: Als het het paleis van Aladdin was geweest, had het mij

waarschijnlijk net zo romantisch geleken om erin te wonen als deze boot.

Meneer Peggotty: Blij dat u er bent, meneer. We zijn maar eenvoudige mensen, maar u bent van harte welkom.

Jonge David: Dank u wel. Ik heb het hier vast naar mijn zin. Een echte boot...

Meneer Peggotty: Eet u een hapje mee?

Ham: Gekook'te schar.

Emily: (*verlegen*) Piepers.

Peggotty: En voor jou een karbonade, schat.

Jonge David: Koken – op een boot.

Meneer Peggotty: En nog eten ook! (*borden en lawaai. Lepels schrapen de borden schoon*)

Jonge David: Meneer Peggotty?

Meneer Peggotty: Meneer.

Jonge David: Heeft u uw zoon Ham genoemd omdat u in een soort ark woont?

Meneer Peggotty: Nee hoor, meneer, ik heb hem nooit een naam gegeven.

Jonge David: Van wie kreeg hij dan die naam?

Meneer Peggotty: Nou, zijn vader natuurlijk.

Jonge David: Ik dacht dat u zijn vader was!

Meneer Peggotty: Mijn broer Joe was zijn vader...

Jonge David: Dood, meneer Peggotty?

Meneer Peggotty: Verdronken.

Jonge David: Maar Kleine Emily is toch wel uw dochter, meneer Peggotty?

Meneer Peggotty: Nee, meneer. Mijn zwager, Tom, was haar vader.

Jonge David: (*een tel*) Dood, meneer Peggotty?

Meneer Peggotty: Verdronken.

Jonge David: (*na een aantal tellen*) Zelf heeft u geen kinderen, Meneer Peggotty?

Meneer Peggotty: Nee, jong, ik ben vrijgezel.

Jonge David: Een vrijgezel. En u zorgt voor Ham en Emily?

Peggotty: Hij is de meest goedgehartige man van Engeland.

Meneer Peggotty: (*waarschuwend toon*) Clara...

Peggotty: Hoewel hij zelf een arm man is...

Meneer Peggotty: (*korzelig*) Clara! Als je nog één keer zoiets zegt, dan smeet ik 'm en zie je me nooit meer terug! (*de lichten vloeien over. Een heldere ochtend op het strand. Peggotty, meneer Peggotty en Ham gaan af*)

David: De volgende dag wandelden Emily en ik over het strand...

Jonge David: Je bent goed in zeilen, neem ik aan?

Emily: Nee, ik ben bang voor de zee.

Jonge David: Bang! Ik niet hoor.

Emily: De zee is wreed! Ik heb gezien hoe zij een boot zo groot als ons huis helemaal aan stukken scheurde.

Jonge David: Ik hoop niet dat het de boot was...

Emily: Van mijn vader. Nee, die boot heb ik nooit gezien.

Jonge David: En je vader ook niet?

Emily: Niet dat ik mij kan herinneren.

Jonge David: Mijn vader ging dood voordat ik werd geboren. Mijn moeder, Peggotty en ik leven met z'n drieën.

Emily: Maar mijn moeder is ook dood. Ze ging nog voor mijn vader dood. Bovendien was jouw vader een heer en je moeder is een dame; en mijn vader was een visser en mijn moeder was de dochter van een visser.

Jonge David: En zou jij een dame willen zijn?

Emily: *(prompt)* O, ja. *(een tel)* Dat zou ik heel graag willen. Dan zouden we met z'n allen mensen van stand kunnen zijn. Dan zouden we het niet erg vinden als er slecht weer op komst is.

Jonge David: Ja...

Emily: *(voorzichtig)* Ben jij nu ook een beetje bang voor de zee?

Jonge David: Nee. En jij volgens mij ook niet, hoewel je zegt van wel.

Emily: Overdag ben ik niet bang. Maar als ik wakker word en het stormt dan ril ik bij de gedachte aan oom Ham en Dan, en denk ik dat ik ze om hulp hoor roepen. Daarom zou ik zo graag een dame willen zijn. Maar zo ben ik niet bang. Voor geen meter. Kijk! *(dit is een belangrijk moment. Emily rent naar het publiek toe – over een oude aanlegsteiger, of iets dergelijks, en aan het einde gaat ze verder en springt van steen naar steen. We horen de wind suizen en een paar noten muziek. Het licht op Emily wordt feller)*

David: Het incident staat zo diep in mijn geheugen gegrift, dat ik het ook nu nog zo zou kunnen uittekenen – precies zoals het die dag was met het lichte, overmoedige, fladderende figuurtje dat haar ondergang tegemoet sprong!

Jonge David: Nee! *(Emily lacht en rent naar hem terug. De muziek sterft weg. Het licht wordt weer zoals het was. Een tel. Het is weer idyllisch. Emily gaat af)*

Zesde Scène Een Nieuwe Vader

David: Natuurlijk was ik verliefd op Kleine Emily. Het idee dat ik haar

moest achterlaten was een kweuling. *(een tel. Het licht wordt kil)*

Jonge David: *(plotseling bezorgd)* Mama! Mama! *(Murdstone komt naar voren lopen. Mama loopt achter hem. Peggotty is bij Jonge David)*

Murdstone: Davy, mijn jongen, hoe is het met jou?

Jonge David: Mam!

Murdstone: Je hebt een nieuwe vader.

Jonge David: Nee!

Peggotty: Ik had het je van tevoren moeten vertellen.

Jonge David: NEE!

Peggotty: Maar ik kon mijzelf er niet toe dwingen.

Mama: *(gaat naar hem toe en knuffelt hem)* Davy, Davy, lieve jongen!

Murdstone: Kom op, Clara, liefste; houd je in! Beheers je, je moet je altijd beheersen.

Mama: *(zenuwachtig)* Uiteraard. Davy – wat is er allemaal aan de hand? *(Davy huilt zijn ogen uit)* Dit komt door jou, Peggotty, wreed mens! Hoe kan jij met je geweten leven, vraag ik mij af, als jij mijn zoon opzet tegen mij of tegen anderen die mij na aan het hart liggen?

Peggotty: Moge de Heer u genadig zijn, mevrouw Copperfield.

Mama: Het is al erg genoeg dat jullie me storen tijdens mijn wittebroodsweken... Davy, stoute jongen! Peggotty, waardeloos mens.

Murdstone: Clara, mijn liefste, ben je het vergeten? Standvastigheid, liefste.

Mama: *(mompelt)* Het spijt me, Edward.

Murdstone: *(tegen Peggotty)* Goede vrouw – kent u de naam van uw meesteres niet?

Peggotty: Ze is al heel lang mijn meesteres, dat zou ik toch wel moeten weten.

Murdstone: Ze heeft mijn naam aangenomen. Wil je dat goed onthouden? *(Peggotty maakt een lichte kniebuiging)* David, als ik een opstandig paard heb of een ongehoorzame hond, wat denk je dan dat ik ermee doe?

Jonge David: Dat weet ik niet.

Murdstone: Dan sla ik hem. Ik laat hem krijsen en janken. Ik zeg tegen mezelf: 'Ik zal 'm leren, het beest'; en al kost het hem al zijn bloed, dan doe ik het nog. Dus – wat zit er op je wang?

Peggotty: Tranen...

Jonge David: *(vlug)* Vuil.

Murdstone: Je bent behoorlijk slim voor iemand zo oud als jij, en je begrijpt mij gelukkig erg goed. Ga je gezicht wassen en kom daarna weer beneden. *(Jonge David rent van het toneel af naar zijn kamer waar hij zich op zijn bed laat vallen. David kan hem niet bereiken of*

helpen. Hij strekt zijn armen. De lichten gaan aan op de beide Davids)
David: God sta me bij! Misschien was ik een beter, ander mens geworden, als iemand op dat moment een vriendelijk woord tegen me had gezegd. Mij moed had ingesproken, uitleg had gegeven, medeleven had getoond met mijn kinderlijke onwetendheid, mij welkom thuis had geheten, me gerustgesteld had dat het inderdaad thuis was, dan had ik hem misschien gehoorzaamd, had ik respect voor hem gehad, in plaats van...
Jonge David: Ik haat hem...

Scène Zeven
Gezinsleven

De lichten gaan aan op het zitkamer gedeelte, met name de opkamer. Mama en Murdstone zijn aanwezig.

David: De dagen werden weken en de weken werden maanden. Mijn moeder werd ernstiger en bedachtzamer. Haar gezicht had een zorgelijke blik gekregen en ze gedroeg zich nerveus en opgewonden.
Mama: O, Edward, zeg niet dat ik ondankbaar ben. Ik heb een hoop gebreken maar ik ben niet ondankbaar. Zeg dat niet, mijn liefste!
(Jonge David hoort ze ruzieën en komt naar de deur van de kamer)
Murdstone: Als al mijn inspanningen op geen enkele manier worden gewaardeerd, dan veranderen en verkillen mijn gevoelens.
Mama: *(zwakjes)* Laten we dan vrienden zijn. Ik kan niet leven met kilheid en onvriendelijkheid. Het spijt me zo. Ik heb een hoop gebreken, dat weet ik....
Murdstone: *(ziet David)* David! Waar heb jij gezeten? Ik wil niet dat je deze kamer mijdt alsof er voor kinderen geen plaats is! Ga zitten. *(dat doet David)*

Scène Acht
Lessen

Jonge David opent een boek en pakt zijn aantekeningen. Murdstone heeft een riet in zijn hand.

David: Deze lessen – het duurde iets van een half jaar, denk ik – waren de genadeslag voor mijn rust en vrede; het waren er veel, ze waren lang, moeilijk en niet te volgen. Op een ochtend ging ik met mijn boeken naar de zitkamer. Mijn moeder was er en ze keek nerveus, en meneer Murdstone bond iets om de onderkant van het rietje.

Murdstone: Als ik naar de kaaswinkel ga en ik koop daar vijfduizend kazen voor vier en een halve penny 't stuk, hoeveel krijg ik dan terug als ik met 100 pond betaal? *(David weet hoe hij het moet uitrekenen, pakt een stuk papier en probeert de oplossing van het sommetje te vinden)*

Jonge David: Zes pond en eh...eh... en...

Murdstone: Door welke landen stroomt de rivier de Donau?

Jonge David:vierenzeventig pence.

Murdstone: Provincies – kust – Engeland – namen – nu?

Jonge David: Duitsland...

Murdstone: Meervoud, onvoltooid verleden tijd, toekomstige tijd, aanwijzend, stam?

Jonge David: Amantiboribis – bissimus – missibus –

Murdstone: Sprinkhanen – vijf miljoen – oogst – eten – hoeveel – per stuk – per dag – bijbelboek – hoeveel plagen – zoon van Abraham – naam – meteen?

Jonge David: Abel...

Murdstone: Niet eens in de buurt.

Jonge David: Kaïn...

Mama: O, Davy, Davy!

Murdstone: Over de knie.

Jonge David: Over de knie...

Mama: *(snikt)* Edward – nee.

Murdstone: Luister, Clara, ik heb vroeger zelf ook genoeg slaag gehad.

Mama: Maar – maar denk je dat je er beter van bent geworden?

Murdstone: Denk jij dat ik er slechter van ben geworden? *(een tel)* David, jij en ik gaan maar eens naar boven, jongen. *(terwijl hij achter Jonge David aan de zitkamer uit loopt naar de slaapkamer, neemt hij plotseling Jonge David onder zijn arm)*

Jonge David: Meneer Murdstone! Meneer! Niet slaan, alstubieft! Ik heb geprobeerd het te leren, meneer, maar ik kan niet leren als u er bent. Dat gaat echt niet!

Murdstone: Gaat dat niet, David? Dat zullen we dan wel eens zien. *(Murdstone heft het rietje, maar Jonge David wringt zich rond en bijt hard in de hand van Murdstone. Murdstone geeft een brul en slaat Jonge David dan onaflatend. Peggotty en Mama slaan op de deur en gillen. Uiteindelijk stopt de ranseling en wordt Jonge David in zijn kamer opgesloten. We horen de grendel op de deur gaan. De lichten focussen op Jonge David, een snikkend hoopje mens)*

Scène Negen
Gevangenschap

David: Mijn opsluiting duurde vijf dagen. Wat duurden die vijf dagen lang... *(we horen de geluiden van het huis, terwijl Jonge David ze opmerkt)*

Jonge David: Bellen die rinkelen... deuren gaan open en weer dicht... stemmen uit de opkamer... voetstappen op de trap... *(even klinkt hij hoopvol, maar de voetstappen gaan voorbij)* ... op de oprijlaan wordt gelachen en gezongen... *(Jonge David zingt een paar noten mee)* Hoe laat is het?... Bijna schemering? ... Zes, zeven, acht, negen, tien... Nog geen middernacht... regen.

David: Al die dingen! Al die dingen! Het leek alsof het jaren duurde in plaats van dagen, zo diep staat het in mijn geheugen gegrift! *(Peggotty staat bij het sleutelgat)*

Peggotty: *(fluistert op huilerige toon)* Davy! Davy!

Jonge David: Ben jij dat, Peggotty?

Peggotty: Mijn lieve kleine Davy! Wees zo stil als een muis anders hoort de kat ons.

Jonge David: Hoe is het met mama, lieve Peggotty? Is ze boos op me?

Peggotty: *(huilt)* Nee, nee.

Jonge David: Moet ik naar de gevangenis, word ik opgehangen?

Peggotty: Lieve hemel, nee!

Jonge David: Wat gaat er met mij gebeuren?

Peggotty: School, in de buurt van Londen. Het heet Salem House...

Jonge David: Wanneer, Peggotty?

Peggotty: Morgen. *(een tel)* Lieve Davy - kan je mij verstaan?
(muziek op de achtergrond)

Jonge David: *(huilt)* Ja, ja, Peggotty.

Peggotty: Lief kind van me! *(in gebroken kleine zinnen)* Wat ik wil zeggen.... is dat je me nooit mag vergeten. Want ik zal jou nooit vergeten. En ik zal goed voor je mama zorgen, Davy. Zoals ik ook voor jou heb gezorgd. En ik zal haar niet in de steek laten. En komt er een dag waarop ze blij is dat ze haar hoofd weer op de schouder van domme, norske Peggotty laat rusten. En ik zal je schrijven, lieverd. Hoewel ik er niet goed in ben. En ik – ik...

Jonge David: Dank je, dank je, dank je, lieve Peggotty. En Peggotty – wil je een brief sturen aan meneer Peggotty en Emily, en zeggen dat ik niet zo slecht ben als ze denken, en ze alle liefs toewensen.

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto